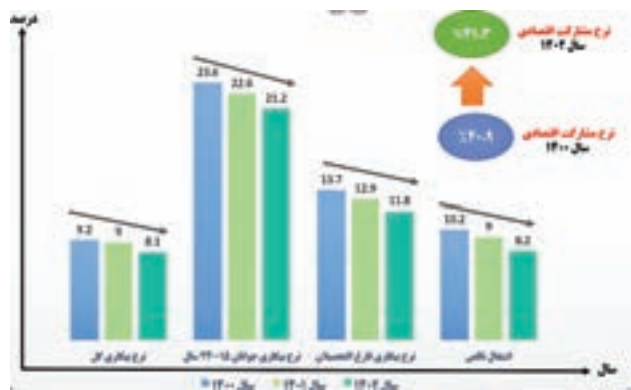


## واکوی اقدامات دولت سیزدهم در بازار کار

## از رشد اشتغالزایی ۴ درصدی تا سقوط نرخ بیکاری

## گزارش

آنچه بازار کار را در دولت سیزدهم نسبت به دولت‌های گذشته متمایز کرده است، تغییر نگرش دولت‌مردان به این بازار بوده است. آنجا که دیگر خبری از پول‌پاشی صرف نبود و ایجاد فرصت‌های شغلی و مهارت‌آموزی آن هم با هزینه‌های بسیار پایین در دستور کار قرار گرفت. بطوری‌که در این دولت بازار کار شاهد رونق کسب و کارهای خرد، کوچک و متوسط بوده است. این کسب و کارها که در اشتغالزایی در همه کشورهای به خصوص کشورهای توسعه یافته نقش عمده‌ای را ایفا می‌کنند، در دولت سیزدهم نیز سهم بسزایی را در رشد اشتغال و کاهش بیکاری داشته‌اند. دولت سیزدهم با اجرای نقشه راه تحت عنوان زیست بوم ملی اشتغال، نقش آمایش سرزمینی را در توسعه اشتغال مد نظر قرار داد و توانست نرخ بیکاری را کاهش دهد. نشان به آن نشان که در این دولت رکورد نرخ بیکاری شکسته شد و به کف ۲۵ سال اخیر سقوط کرد. برای نخستین بار سالانه بیش از یک میلیون شغل در کشور ایجاد شد و از طرفی هر سال به جمعیت فعال کشورافزوده شد. در دولت سیزدهم نرخ مشارکت بالای ۴۰ درصد تثبیت شد، موضوعی که بسیار قابل تأمل است چرا که این نرخ در ۲۵ سال اخیر بطور متوسط در کانال ۳۸ درصد قرار گرفته بود. نرخ بیکاری نیز دارای نوسان و دو رقی بود. اما در دولت سیزدهم این نرخ شگفتی‌ناگوار و همچنین روند نزولی آن ادامه دارد. نشانی آن همین گزارش مرکز آمار در بهار سال جاری است که نرخ بیکاری به کمتر از ۸ درصد رسیده است. دولت سیزدهم برای رسیدن به این رکورد که شاید دست نیافتنی باشد، اقدامات اثرگذاری در حوزه اشتغال انجام داده است. بررسی این اقدامات می‌تواند ابعاد گسترده برنامه‌های این دولت را توضیح دهد.



زمانی که دولت سیزدهم امور اجرایی کشور را به طور رسمی در دست گرفت، چهارم شهریورماه سال ۱۴۰۰ بود. در آن هنگام همه گیری ویروس کرونا تمام ابعاد اجتماعی و اقتصادی کشور را متأثر کرده بود، بطوری‌که اقتصاد در سیاه‌چاله‌ای به نام رکود تورمی گرفتار آمده بود. رشد اقتصادی منفی و بسیاری از کسب و کارها به خصوص در بخش خدمات تعطیل شده و از بین رفته بود. (بخشی که به اذعان کارشناسان اقتصادی، مهم‌ترین بخش در اقتصاد هر کشور است چرا که ارزش افزوده بالایی در حوزه اشتغال به همراه خواهد داشت و پشتوانه بخش مولد اقتصاد هر کشوری است.)

دولت سیزدهم در چنین روزگاری زمام اجرایی کشور را به دست گرفت. اما این دولت با مهارت و بیرونی آن هم از طریق واکنش‌های گسترده در سطح جامعه، اولین اقدام اساسی را برای ثبات بخشی به اقتصاد انجام داد. پس از مهار همه‌گیری کرونا بود که

اقدامات وزارتخانه‌های اقتصادی نیز در حوزه‌های مختلف برای بیرون آوردن اقتصاد از رکود تومی آغاز شد. وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی به عنوان اصلی‌ترین دستگاه مجری حوزه بازار کار برنامه‌های خود را در این حوزه آغاز کرد.

## مهم‌ترین اقدامات برای اشتغالزایی

مهم‌ترین برنامه دولت سیزدهم در حوزه اشتغال اجرای برنامه زیست بوم ملی اشتغال بود. مهم‌ترین بخش در اقتصاد هر کشور است چرا که ارزش افزوده بالایی در حوزه اشتغال به همراه خواهد داشت و پشتوانه بخش مولد اقتصاد هر کشوری است.)

دولت سیزدهم در چنین روزگاری زمام اجرایی کشور را به دست گرفت. اما این دولت با مهارت و بیرونی آن هم از طریق واکنش‌های گسترده در سطح جامعه، اولین اقدام اساسی را برای ثبات بخشی به اقتصاد انجام داد. پس از مهار همه‌گیری کرونا بود که

## در گفت‌وگو با «ایران اقتصادی» مطرح شد

## جذب ۸۰ درصدی کارآموزان در محیط کار واقعی

## گفت‌وگو

طبق اعلام سازمان فنی و حرفه‌ای کشور در طرح «مهارت‌آموزی در محیط کار واقعی» ۸۰ درصد کارآموزان پس از کسب مهارت‌های فنی و تجربی، وارد محیط کار می‌شوند که این آمار منجر به جذب نیروی کار متخصص در بنگاه‌های اقتصادی و تولیدی در کشور شده است. اجرای طرح «مهارت‌آموزی در محیط کار واقعی» یکی از اقدامات سازمان فنی و حرفه‌ای کشور در دولت سیزدهم است که براساس این طرح، کارآموزان مهارت‌های عملی و کاربردی را آموزش دیده و از نزدیک با محیط کسب‌وکار واقعی آشنا می‌شوند. این طرح در راستای ارتقای مهارت‌ها، تخصصی‌گرایی، افزایش خودبیاوری مهارت‌آموزان، حفظ مشاغل فعلی و سنتی و جذب نیروی کار ماهر در بنگاه‌هاست. طبق گزارش سازمان فنی و حرفه‌ای کشور، ۸۰ درصد کسانی که در این طرح شرکت می‌کنند، سریع‌تر از سایر افراد جذب بازار کار می‌شوند که این امر نقش بسزایی در افزایش آمار اشتغال و کاهش نرخ بیکاری در کشور دارد. درباره جزئیات طرح مهارت‌آموزی در محیط کار واقعی، خبرنگار «ایران اقتصادی» با «مهراد عظیمی»، معاون وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی و رئیس سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای گفت‌وگو کرده است.

شغل شایسته را نیز بهبود بخشد. (بهبود و پایداری افراد شاغل از طریق مهارت‌آموزی و بهبود محیط کسب و کار آنها به لحاظ رفاهی و بهداشتی مد نظر قرار دارد) در این زیست بوم ۲۲ رسته شغلی در سطح ملی، هشت رسته در سطح استانی و سه رسته در هر ناحیه در نظر گرفته شده است تا با تقویت این مشاغل، اشتغالزایی توسعه یابد.

این طرح ملی، معیار اصلی همه برنامه‌های اشتغالزایی دولت در راستای کاهش بیکاری بوده است. چرا که همه دستگاه‌های مرتبط با حوزه اشتغال باید ذیل این طرح ملی فعالیت کنند. موضوعی که تا پیش از دولت سیزدهم محقق نشده بود و همه دستگاه‌ها به صورت جزیره‌ای در حوزه اشتغال فعالیت داشتند. در این طرح بیش از ۷۱ دستگاه دولتی، حاکمیتی و تشکل‌های مردمی در زیست بوم ملی اشتغال جامعی شدند. برای هر یک از این دستگاه‌ها وظایف مشخصی تعریف شد تا همه اقدامات‌شان در یک نظام هماهنگ برای هدف مشترکی که همان کاهش نرخ بیکاری و افزایش اشتغالزایی بود، قرار بگیرد.

نکته اساسی در طراحی زیست بوم ملی اشتغال ایجاد شرایطی است که دستگاه‌ها و مدیران کنسار هم قرار گرفته‌اند و تصویری واقعی از کاهش بیکاری را نشان می‌دهند.

بنابراین، طرح زیست بوم ملی اشتغال در حقیقت تقسیم کار در حوزه اشتغال به شکل ملی، استانی، شهری، روستایی و به جزئی‌ترین شکل بوده است. در کنار این اقدام، تعداد اشتغال ایجاد شده به صورت برخط هر روز کنترل می‌شود و اگر مجموعه یا استانی در عمل به وظایف خود عقب‌تر بود، موانع را از سر راه برمی‌داشتند تا مسیر به سرعت طی شود. این کنترل و نظارت همان سامانه ملی رصد اشتغال است که توانسته به طور دقیق نظارت و پیگیری برای پایداری اشتغال را دنبال کند. اقدام دیگری که در کاهش نرخ بیکاری و افزایش ایجاد شغل مؤثر بود، برگزاری هفت جلسه شورای عالی کار به ریاست شهید رئیسی در دو نیم سال گذشته بود که نشان از اهمیت موضوع اشتغال برای دولت داشت.

## ایجاد ماهانه بالغ بر ۸۹ هزار فرصت شغلی

با اجرای طرح زیست بوم ملی اشتغال، از نیمه دوم سال ۱۴۰۰ تا انتهای سال ۱۴۰۲، دو میلیون و ۶۷۵ هزار شغل در کشور ایجاد شد. به بیانی دیگر در هر ماه حدود ۸۹ هزار و ۱۶۷ فرصت شغلی در این مدت ایجاد شده است.

این داده‌های ارائه شده از بستر سامانه رصد اشتغال بدست آمده است. همان سامانه‌ای که لحظه به لحظه بازار کار کشور را رصد می‌کند.

درباره طرح مهارت‌آموزی در محیط کار واقعی توضیح دهید. این طرح چقدر منجر به اشتغالزایی در کارآموزان می‌شود؟

امروز مهم‌ترین مطالبه مردم بحث اشتغال است. در دولت سیزدهم نیز مهم‌ترین وعده دولت کاهش آمار بیکاری و افزایش اشتغال بود که به این موضوع به صورت ویژه پرداخته شد و اکنون آمار کاهش نرخ بیکاری و افزایش اشتغال، مهر تأیید بر کارنامه دولت شهید جمهور است.

ارائه آموزش‌های مهارتی متناسب با نیاز بازار، مأموریت اصلی سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور است و بر همین اساس، دولت سیزدهم نهضت مهارت‌آموزی در گام دوم انقلاب را در دستور کار قرار داد. در همین راستا برای ۱۹ گروه هدف از جمله جوانان جوانی با دانشجو، دانش‌آموختگان، بانوان سرپرست خانوار، معلولان، سربازان و زندانیان، فراخوان ارائه آموزش‌های مهارتی صورت گرفت که طرح مهارت‌آموزی در محیط کار واقعی یکی از این



عکس: ابوالفضل نسایی / ایران

سهم اشتغال شایسته در بازار کار کشور است. داده‌ها نشان می‌دهد که در دو سال گذشته نرخ اشتغال تمام وقت نیز با ۱۷ درصد افزایش مواجه شده است.

## بالغ بر ۱۳ درصد از نیروی کار کاسته شد

رشد بالغ بر یک میلیون و ۲۲۷ هزار نفر اشتغال نسبت به دوران کرونا و ۲۱۶ هزار نفری پیش از کرونا در انتهای سال گذشته، نشان موفقیت عملکرد دولت در حوزه اشتغال است. بطوری‌که میزان تعداد شاغلان در پایان سال ۱۴۰۲ نسبت به سال ۱۳۹۹، ۴۰۳ درصد با افزایش مواجه شده و میزان تعداد بیکاران نیز ۱۳۰۲ درصد کاهش نشان می‌دهد.

در سال گذشته تعداد شاغلان به ۲۴ میلیون و ۵۰۰ هزار نفر رسید، این درحالی است که جمعیت شاغلان در سال ۱۳۹۹، برابر با ۲۳ میلیون و ۳۴۵ هزار نفر بوده که نسبت به سال قبل از آن بیش از یک میلیون نفر کاهش یافته بود؛ به این معنی که بیش از یک میلیون نفر از بازار کار به دلایلی خارج شده بودند. اما تازه‌ترین داده‌ها نیز نشان می‌دهند که در بهار امسال نرخ بیکاری به کمتر از ۸ درصد رسیده و به رقم ۷.۷ درصد کاهش پیدا کرده است.

در بهار امسال نسبت به بهار سال ۱۴۰۰، تعداد بیکاران ۲۱۷ هزار نفر کاسته شده و به دو میلیون و ۷۴ هزار نفر رسیده است.

به عبارتی ۹.۴ درصد تعداد بیکاران در این فصل نسبت به سال ۱۴۰۰ کاهش یافته است. آنچه مشخص است، بازار کار در سال‌های ۱۴۰۰ تا ۱۴۰۲ روند بهبودی یافته و این روند در سال ۱۴۰۳ نیز ادامه داشته است. روندی که نشان می‌دهد مسیر اشتغالزایی هموار شده است.

از طرفی تعداد بیمه شدگان اجباری تأمین اجتماعی از کانال ۱۴ میلیون بیمه شده به ۱۶ میلیون بیمه شده افزایش پیدا کرد که باعث پایداری منابع تأمین اجتماعی شده است.

بر اساس گزارش مرکز برنامه‌ریزی و اطلاعات راهبردی وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی تنها در سال ۱۴۰۲، ۹۰۰ هزار نفر به بیمه شدگان تأمین اجتماعی اضافه شدند.

آمار بیمه شدگان شاغل سازمان تأمین اجتماعی در این مدت همچنین گویای آن است که بیشترین سهم متعلق به بیمه شدگان اجباری با ۷۸ درصد و ۲۲ درصد مابقی، رانندگان، حرف و مشاغل آزاد و کارگران ساختمانی است. موضوعی که گواهی راستی اشتغالزایی و کاهش نرخ بیکاری را می‌دهد.

## افزایش بهره‌وری نیروی کار با کاهش نرخ اشتغال ناقص

طبق گزارش‌های مرکز آمار ایران، در ۲۵ سال اخیر رکورد تک رقمی شدن نرخ بیکاری و رسیدن آن به زیر ۹ درصد در دولت سیزدهم رقم خورده که مربوط به سال ۱۴۰۲ بوده و به رقم ۸.۱ درصد رسیده است. در واقع در ۳ سال خدمت دولت سیزدهم نرخ بیکاری تک رقمی و به زیر ۱۰ درصد رسیده که نشانه تلاش برای ایجاد اشتغال، بهبود فضای کسب و کار و برقراری امنیت شغلی نیروهای کار بوده است. همچنین با تلاش دستگاه‌های اجرایی رشد قابل توجهی در زمینه اشتغال صورت گرفت و هدفگذاری ایجاد یک میلیون شغل در کشور محقق شد.

در انتهای سال ۱۴۰۲، سهم اشتغال ناقص با کاهش ۱.۳ درصدی مواجه شد و در عدد ۸.۲ درصد ایستاد. این کاهش به معنای افزایش بهره‌وری نیروی کار و گویای گسترش



ظرفیت و توان آموزش عملی بنگاه‌های اقتصادی است. کارآموزان نه تنها دوره‌های آموزشی را در کنار استادکار یا مربی سپری می‌کنند، بلکه پس از کسب تجربه، برای ورود به عرصه اشتغال و کارآفرینی آماده می‌شوند.

طرح آموزش در محیط کار واقعی به گونه‌ای طراحی شده که ۷۰ درصد آموزش‌ها در آن به صورت عملی فقط ۳۰ درصد آموزش‌ها به شکل تئوری است. بر این اساس، افراد نه تنها مهارت‌ها و تخصص‌ها را فرا می‌گیرند، بلکه به سرعت جذب بازار کار می‌شوند، ضمن اینکه کارفرمایان نیز به دنبال افراد متخصص در رشته‌های مختلف هستند.

## مشارکت یک میلیون و ۴۰۰ هزار صنف در آموزش محیط کار واقعی

همکاری صنوف و صنایع در این طرح را چطور ارزیابی می‌کنید؟ صنوف و صنایع همکاری خوبی با سازمان فنی و حرفه‌ای کشور دارند و به عنوان شرکای اجتماعی ما محسوب می‌شوند که می‌توان از

تجربه از نزدیک با بنگاه‌داری آشنا شود. کارآموزان نه تنها دوره‌های آموزشی را در کنار استادکار یا مربی سپری می‌کنند، بلکه پس از کسب تجربه، برای ورود به عرصه اشتغال و کارآفرینی آماده می‌شوند.

طرح آموزش در محیط کار واقعی به گونه‌ای طراحی شده که ۷۰ درصد آموزش‌ها در آن به صورت عملی فقط ۳۰ درصد آموزش‌ها به شکل تئوری است. بر این اساس، افراد نه تنها مهارت‌ها و تخصص‌ها را فرا می‌گیرند، بلکه به سرعت جذب بازار کار می‌شوند، ضمن اینکه کارفرمایان نیز به دنبال افراد متخصص در رشته‌های مختلف هستند.

مهم‌ترین دستاوردهای این طرح، آشنایی با محیط کسب‌وکار، کسب تجربه و آماده‌سازی و ایجاد خودبآوری در مهارت‌آموز برای ورود به عرصه اشتغال و کارآفرینی؛ حفظ و پایداری و مشارکت سنتی و بومی؛ کمک به بنگاه‌های فعال به منظور شناسایی و جذب نیروی کار مستعد و توانمند؛ کاهش هزینه‌های جذب و به‌کارگیری نیروهای فاقد مهارت؛ استفاده از